

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 63/2025-42

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Janou Viktóriou Žvachovou, Včelárska 21, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B3-44Cpr/30/2017, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14CoPr/11/2024 a jeho uzneseniu sp. zn. 14CoPr/11/2024 z 24. septembra 2024 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B3-44Cpr/30/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B3-44Cpr/30/2017 konal bez zbytočných prietahov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré mu **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **713,96 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 23. decembra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu označeným v záhlaví a porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu a krajského súdu v konaniach označených v záhlaví. Zároveň navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu, prikázal krajskému súdu vo veci konať a rozhodnúť a priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 eur a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľ vzniesol podaním doručeným ústavnému súdu 8. januára 2025 námietku zaujatosti proti sudcovi ústavného súdu Liborovi Duřovi, ktorému bola jeho vec pridelená ako sudcovi spravodajcovi. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 9/2025-12 zo 16. januára 2025 nevyhlásil namietaného sudcu z konania a rozhodovania vo veci sťažovateľa.

3. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a predloženého súdneho spisu vyplýva, že pôvodne vo veci konajúcej Okresnému súdu Bratislava III bola 27. decembra 2017 doručená žaloba, ktorou sa žalobca (Carlton Property, s. r. o.) domáha určenia neexistencie práv žalovaného (sťažovateľa) ako zamestnanca proti žalobcovi (ako zamestnávateľovi) z titulu pracovnej zmluvy z 25. septembra 2017. Okresný súd rozsudkom č. k. 44Cpr/30/2017-599 z 5. februára 2020 žalobu zamietol a sťažovateľovi (žalovanému) proti žalobcovi priznal plný nárok na náhradu trov konania.

4. Na základe odvolania žalobcu (doručeného súdu 12. mája 2020) krajský súd uznesením č. k. 6CoPr/6/2021-717 z 31. mája 2023 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že súd prvej inštancie svoj záver o neexistencii naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení založil na nesprávnom právnom posúdení veci, pre ktoré sa potom podstatnou stránkou veci, a to existenciou práv sťažovateľa (žalovaného) z pracovnej zmluvy, resp. jej platnosťou, už nezoberal. Z obsahu spisu vyplýva, že medzi stranami sporu existuje viacero konaní, v ktorých rozhodujú okrem súdov aj orgány štátnej správy (napr. konanie o nárokoch vyplývajúcich zo sociálneho a zdravotného poistenia). Neprisvedčil preto argumentácii súdu prvej inštancie, že naliehavý právny záujem žalobcu na ním požadovanom určení nebol daný. Odvolací súd vyjadril právny názor, že žalobca preukázal naliehavý právny záujem na požadovanom určení, pretože jeho určením sa vyrieši viacero sporov medzi stranami aj mimosúdnych konaní.

5. Súdne konanie vo veci sťažovateľa je ďalej vedené mestským súdom pod sp. zn. B3-44Cpr/30/2017. Žalobca podaním doručeným súdu prvej inštancie 24. júla 2023 navrhol prerušenie konania s odôvodnením, že v konaní vedenom na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. B1-34Cb/162/2017, ktorého predmetom je určenie platnosti rozhodnutia o odvolaní konateľov žalobcu zo 14. júla 2017 (ktorí so sťažovateľom uzavreli pracovnú zmluvu 6. októbra

2017), sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu v prebiehajúcom konaní, a to či sťažovateľ bol v čase podpisu pracovnej zmluvy konateľom žalobcu. Súd prvej inštancie uznesením zo 16. januára 2024 konanie prerušil. Krajský súd napadnutým uznesením z 24. septembra 2024 rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Konanie vo všetkých stupňoch trvá viac ako 6 a pol roka a napadnuté uznesenie, ktorým krajský súd uznesenie súdu prvého stupňa o prerušení konania potvrdil, spôsobilo, že táto pomerne jednoduchá právna vec sa vrátila do počiatočného štádia konania. Uvedené sťažovateľ vníma ako neprimeranú dĺžku súdneho konania spôsobenú postupom mestského súdu a krajského súdu, v dôsledku čoho došlo k porušeniu ním označených práv.

7. Sťažovateľ svojim konaním neprispel k priet'ahom v konaní, je aktívny, ochrany a uplatňovania svojich práv sa domáha zákonom predpokladaným spôsobom. Ide pritom o pomerne jednoduchú vec, avšak postup krajského súdu spočívajúci v potvrdení uznesenia o prerušení konania je neakceptovateľný, neospravedlňiteľný a je v príkrom rozpore s našim právnym poriadkom.

8. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu je sťažovateľ presvedčený, že napadnuté uznesenie (ako aj jemu predchádzajúce uznesenie) je vecne nesprávne, keďže jednoznačne preukázal svoju dobromyseľnosť pri uzatváraní pracovnej zmluvy, a preto je prerušenie konania na účely vyriešenia otázky, či sťažovateľ bol oprávnený podpísať pracovnú zmluvu so žalobcom, bezpredmetné. U zamestnanca sa pri uzatvorení pracovnej zmluvy dobromyseľnosť predpokladá s výnimkou, ak v čase uzavretia vedel alebo musel vedieť, že osoba, s ktorou uzavrel pracovnú zmluvu, prekročila svoje oprávnenie alebo ho vôbec nemala. Sťažovateľ považuje prerušenie konania za účelové a neopodstatnené, pretože nemôže mať vplyv na zodpovedanie otázky jeho dobromyseľnosti ako zamestnanca pri uzatváraní pracovnej zmluvy. Všeobecné súdy sa tým, že prerušili konanie bez opory v zákone, priklonili k postupu, ktorý je neudržateľný a nedá odpovede na otázky dobromyseľnosti sťažovateľa. Tým je zjavne porušené právo sťažovateľa na spravodlivý proces. Na margo konania, kvôli ktorému súdy prerušili konanie v jeho právnej veci, uvádza, že uvedené konanie sa týka obchodného vedenia spoločnosti a nie je ho možné spájať s „jeho“ pracovnoprávnym sporom.

9. Sťažovateľ ako zamestnanec a slabšia strana pracovnoprávneho sporu legitímne očakával, že príslušné súdy rozhodnú v primeranej lehote a bez obštrukcií. Namiesto toho pristúpili súdy k procesnému postupu, ktorý nielenže nemá oporu v právnom poriadku, ale navyše vystavuje sťažovateľa do stavu právnej neistoty. Uvedený stav spôsobuje sťažovateľovi škodu v podobe, že sa nemôže riadne zamestnať, prípadne zamestnávateľia sa na neho pozerajú „cez prsty“, pretože sa súdi so zamestnávateľom a tento stav po rozhodnutiach príslušných súdov ostáva nemenný. S ohľadom na skutočnosť, že pre sťažovateľa je podstatným a jediným záujmom to, aby pri rozhodovaní jeho veci bol dodržiavaný zákon a zaužívaná judikatúra, za porušenie jeho ústavného práva nečinnosťou súdu je pre sťažovateľa dostatočnou satisfakciou primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 eur s prihliadnutím na to, že súdne konanie trvá od roku 2017.

III. Vyjadrenia všeobecných súdov

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

10. Podpredseda mestského súdu podaním zo 7. marca 2025 vo vzťahu k priebehu procesných úkonov vo veci poukázal na pripojené vyjadrenie vo veci konajúcej zákonnej sudkyne. Vo vzťahu k procesnému postupu súdu z hľadiska vecnej správnosti prerušenia konania uviedol, že mu ho neprináleží hodnotiť. Vo veci došlo k obligatórnemu prerušeniu konania podľa § 162 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), preto ponechal vyhodnotenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti na rozhodnutie ústavnému súdu.

11. Vo veci konajúca zákonná sudkyňa chronologicky zhrnula priebeh napadnutého konania. Poukázala na skutočnosť, že na Okresnom súde Bratislava III (na ktorom bola pôvodne podaná žaloba) každý vyšší súdny úradník na civilnom úseku vykonával v danom čase úkony pre dvoch civilných sudcov, pracoval s dvomi oddeleniami, v ktorých sa nachádzalo približne po 400 nevybavených vecí, t. j. spolu 800 spisov. Civilný sporový poriadok prijal koncepciu, podľa ktorej vyšší súdny úradník rozhoduje v každej veci uznesením o výške náhrady trov konania, čo pri počte pridelených vecí z dvoch civilných oddelení predstavuje enormné množstvo rozhodnutí, ktoré musí vyšší súdny úradník vyprodukovať popri bežnej agende, ako je príprava spisov na pojednávanie. Za tejto situácie nie je v silách vyššieho súdneho úradníka zrýchliť úkony spojené s prípravou pojednávania, keď spravidla postupuje podľa poradia, v akom boli spisy doručené súdu. Na uvedené skutočnosti by mal ústavný súd pri prejednávaní sťažnosti prihliadať ako na objektívne skutočnosti, ktoré vyplývajú jednak z procesného predpisu, ako aj zo zaťažnosti vec prejednávajúceho súdu, ktorý bol od roku 2016 kauzálny príslušným súdom pre pracovné veci pre obvod krajského súdu. Vzhľadom na priebeh úkonov v konaní podľa názoru zákonnej sudkyne koná mestský súd vo veci bez prietáhov, a to v rámci objektívnych možností vyššieho súdneho úradníka a prideleného počtu spisov.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

12. K ústavnej sťažnosti sa vyjadril aj predseda krajského súdu, ktorý vo svojom podaní z 25. marca 2025 citoval z vyjadrenia predsedníčky senátu. K namietanej nečinnosti krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14CoPr/11/2024 predsedníčka senátu uviedla, že vo veci bolo rozhodnuté po 4 dňoch od predloženia veci odvolaciemu súdu, a preto prietahy v konaní vzniknúť nemohli. Zároveň zdôraznila, že pokiaľ sťažovateľ namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne nesprávne a postup odvolacieho súdu spočívajúci v potvrdení uznesenia o prerušení konania je neakceptovateľný, neospravedlňiteľný a je v príkrom rozpore s právnym poriadkom, tak iný právny názor sťažovateľa na danú vec nemôže odôvodňovať prietahy v konaní. V súvislosti s námietkou vecnej správnosti uznesenia odvolacieho súdu poukázala na výrok a odôvodnenie uznesenia krajského súdu z 24. septembra 2024, v ktorom je presne uvedené, z akého dôvodu odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil.

13. V závere predseda krajského súdu s poukazom na vyjadrenie predsedníčky senátu a uvedené skutočnosti, s ktorými sa stotožnil a na ktoré by mal ústavný súd prihliadnúť, nepovažuje ústavnú sťažnosť vo vzťahu k postupu a rozhodnutiu krajského súdu za dôvodnú.

14. Ústavný súd v zmysle § 58 ods. 3 prvej vety zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že na základe podaní účastníkov a spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

15. Predmetom konania pred ústavným súdom je posúdenie, či postupom mestského súdu a krajského súdu v napadnutom konaní, ako aj uznesením krajského súdu potvrdzujúcim prerušenie napadnutého konania došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa.

16. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 63/2025-24 z 11. februára 2025 ju prijal na ďalšie konanie. V rámci jeho odôvodnenia zdôraznil, že v ďalšom konaní bude hodnotiť predovšetkým postup mestského súdu (pôvodne okresného súdu) a postup krajského súdu v napadnutých konaniach v súvislosti s označenými právami sťažovateľa. Ústavnú sťažnosť prijal vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu o prerušení konania, teda nemeritórnemu procesnému rozhodnutiu ako ním predstavovanej integrálnej súčasť vedeného konania, a to na prieskum v kontexte efektívnosti postupu všeobecných súdov ako jedného z prietahových kritérií, čo bolo aj dôvodom na prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie aj v tejto jej časti. Pri inom charaktere prieskumu by (vzhľadom na konajúcimi súdmi tvrdenú a sťažovateľom popieranú podmienenosť rozhodovania o predmete oboch dotknutých konaní) išlo o vecný presah do budúceho, dosiaľ nevykonaného meritórneho rozhodovania súdu (eventuálne v prípade uplatnenia opravných prostriedkov súdov) o podanej žalobe, ktoré nemôže ústavný súd predznamenať (skutkovo alebo právne). Napadnuté rozhodnutie môže teda posúdiť podľa modifikovaných kritérií smerujúcich k hodnoteniu efektívnosti postupu všeobecných súdov v kontexte konania ako celku, zároveň pri jeho aktuálnom prerušení vzhľadom na dôvod takého postupu a dĺžku utlmenia procesnej aktivity, čo sa potom bude týkať aj vyhodnotenia použiteľnosti uplatnených referenčných ustanovení.

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu a krajského súdu v napadnutom konaní:

17. Pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

18. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom tohto základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty,

v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

19. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

20. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že spor, ktorého predmetom je určovacia žaloba vo veci s'ťažovateľa týkajúca sa určenia neexistencie práv zamestnanca podľa pracovnej zmluvy, je v zásade možné považovať za bežne prejednávánú agendu všeobecných súdov.

21. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania s'ťažovateľa, ústavný súd nezistil také okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v dotknutom konaní k zbytočným priet'ahom. Neprimeraná dĺžka konania nebola teda vyvolaná správaním s'ťažovateľa, aj keď nemožno prehliadať fakt, že s'ťažovateľ nevyužil (s'ťažovateľ to netvrdí a nevyplýva to ani zo súdneho spisu) možnosť podať s'ťažnosť predsedovi súdu na priet'ahy (urgenciu, dopyt). V judikatúre ústavného súdu sa síce takáto s'ťažnosť predsedovi súdu nepovažuje za nevyhnutný predpoklad uplatnenia ústavnej s'ťažnosti, no aplikačná prax jednoznačne potvrdzuje jej efektívnosť.

22. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotí, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, je postup všeobecného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

23. Vychádzajúc z predloženého súdneho spisu, ústavný súd zistil, že napadnuté konanie prebieha od 27. decembra 2017. Po výzve na zloženie súdneho poplatku z podanej žaloby bol tento žalobcom zložený 19. apríla 2018. Po uplynutí siedmich mesiacov okresný súd vyzval 8. novembra 2018 s'ťažovateľa na vyjadrenie sa k podanej žalobe. S'ťažovateľ sa vyjadril podaním z 27. decembra 2018. Po následnej viacnásobnej výmene vyjadrení strán sporu (vrátane predloženia rozsiahlych príloh) pristúpil okresný súd (20. novembra 2019) k určeniu termínu pojednávania na 5. február 2020. Na predmetnom pojednávaní súd vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu zamietol. Dňa 12. mája 2020 bolo okresnému súdu doručené odvolanie žalobcu. Uznesením z 10. júna 2020 bol žalobcovi vyrubený súdny poplatok za podané odvolanie a výzvou z 11. júna 2020 bol s'ťažovateľ vyzvaný na vyjadrenie sa k odvolaniu. Žalobca uhradil súdny poplatok 15. júna 2020. Vyjadrenie s'ťažovateľa k odvolaniu bolo súdu doručené 19. júna 2020 a následne 9. septembra 2020 bolo zaslané žalobcovi, ktorý sa k nemu vyjadril podaním doručeným súdu 30. septembra 2020. Výmena vyjadrení strán sporu pokračovala až do 3. mája 2021 (a to podaniami z 5. novembra 2020, 8. marca

2021 a 3. mája 2021) a následne bol spis 2. septembra 2021 predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní. Krajský súd uznesením z 31. mája 2023 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu 26. júna 2023 vrátil na ďalšie konanie s tým, že súd prvej inštancie svoj záver o neexistencii naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení založil na nesprávnom právnom posúdení veci, a teda naliehavý právny záujem žalobcu na ním požadovanom určení bol daný. Mestský súd ako súd vecne príslušný od 1. júna 2023 nariadil 3. júla 2023 termín pojednávania na 4. október 2023. Žalobca podaním doručeným súdu 24. júla 2023 navrhol napadnuté konanie prerušiť s odôvodnením, že v inom súdnom konaní sa rieši otázka, ktorej vyriešenie je podstatné pre napadnuté konanie. Pojednávanie uskutočnené 4. októbra 2023 bolo odročené na neurčito. Mestský súd konanie prerušil uznesením zo 16. januára 2024, proti ktorému podal sťažovateľ 7. februára 2024 odvolanie. Odvolanie zaslal mestský súd 23. mája 2024 na vyjadrenie žalobcovi a po doručení vyjadrenia žalobcu 17. júna 2024 bol spis 20. septembra 2024 predložený odvolaciemu súdu. Uznesením z 24. septembra 2024 odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil a spis mu 1. októbra 2024 vrátil. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo doručené 17. októbra 2024 právnenému zástupcovi žalobcu a 24. októbra 2024 právnenému zástupcovi sťažovateľa (doložka jeho právoplatnosti nie je v spise vyznačená).

24. Po podaní žaloby (december 2017) a zložení súdneho poplatku žalobcom (apríl 2018) bol okresný súd sedem mesiacov nečinný, kým zaslal sťažovateľovi (žalovanému) výzvu na vyjadrenie k žalobe (november 2018). Následne až do rozhodnutia vo veci rozsudkom (február 2020) konal okresný súd plynulo. Od doručenia odvolania žalobcu (máj 2020) do predloženia veci odvolaciemu súdu (september 2021), teda v časovom rozmedzí roka a pol, okresný súd preposiela vyjadrenia strán sporu k podanému odvolaniu. V súlade s citovanou judikatúrou ústavného súdu nemožno uvedené obdobie, ktoré prispelo k predĺženiu celého konania, hodnotiť ako efektívne. Krajský súd vo veci (sp. zn. 6CoPr/6/2021) konal a rozhodol do 1 roka a 9 mesiacov (september 2021 až jún 2023, keď vrátil spis). Po vrátení veci mestský súd uznesením z januára 2024 prerušil konanie s poukazom na splnenie podmienok na obligatórne prerušenie konania v zmysle § 162 ods. 1 písm. a) CSP. Následné predkladanie veci odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní proti rozhodnutiu o prerušení konania trvalo 7 mesiacov (február 2024 až september 2024). Krajský súd vo veci rozhodol obratom, keď vec (sp. zn. 14CoPr/11/2024) po jej predložení 20. septembra 2024 vrátil súdu prvej inštancie aj s rozhodnutím 1. októbra 2024 (11 dní).

25. Pre posúdenie predmetného konania je podľa názoru ústavného súdu podstatná skutočnosť, že v dôsledku opísanej nečinnosti v počiatočnom štádiu napadnutého konania, ako aj opakovane neefektívnej činnosti pri predkladaní veci odvolaciemu súdu došlo v postupe mestského súdu (pôvodne okresného súdu) k vzniku priet'ahov.

26. V okolnostiach danej veci podiel mestského súdu (pôvodne okresného súdu) na doterajšej dĺžke napadnutého konania je neprehliadnuteľný aj vo vzťahu k postupu pri rozhodovaní o prerušení konania. Splnenie podmienok na prerušenie konania konštatoval v odôvodnení uznesenia o prerušení konania mestský súd (a potvrdil to aj krajský súd), avšak mestský súd pristúpil k tomuto kroku až uznesením zo 16. januára 2024, teda približne pol roka po zrušujúcom uznesení krajského súdu a až po tom, ako mu bolo doručené podanie žalobcu navrhujúce uvedený postup.

27. Ústavný súd už v kontexte prerušenia konania všeobecným súdom (pri posudzovaní zbytočných prietahov) uviedol, že je potrebné vychádzať z toho, že všeobecný súd vykonal voľbu medzi viacerými do úvahy prichádzajúcimi procesnými postupmi a ústavný súd ju ani nemôže (okrem následne odôvodnenej výnimky zodpovedajúcej charakteru prieskumu prietahov v konaní) spochybníť, pretože jednak ide o procesný postup, s ktorým zákon počíta, a jednak ho treba posudzovať podľa situácie, ktorá existovala v čase, keď sa realizoval, a ku ktorej posúdeniu majú v zásade lepšie predpoklady všeobecné súdy než ústavný súd, predovšetkým však zohľadniac princíp subsidiarity, ktorým sa riadi vzťah ústavného súdu k všeobecným súdom a ktorému zodpovedá, aby ústavný súd, pokiaľ to nie je nevyhnutné, sám neposudzoval vhodnosť alebo účelnosť zvoleného procesného postupu (porovnaj m. m. III. ÚS 5/2020, IV. ÚS 248/2020, IV. ÚS 246/2021).

28. V súlade s judikatúrou ústavného súdu prerušenie konania však ešte neznamená, že voľnosť konajúceho súdu pri prerušení konania je bez obmedzenia a ústavným súdom nekontrolovateľná. Napokon každé zákonné ustanovenie, rovnako ako nadväzujúci procesný postup súdu sa totiž musia vykladať a uplatňovať v súlade s ústavou (čl. 152 ods. 4 ústavy). Keďže zo žiadneho ustanovenia ústavy nemožno vyvodíť, že prerušením konania jeho účastník stráca právo na to, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, všeobecný súd sa musí pri uplatňovaní procesného postupu o prerušení konania riadiť i požiadavkou, ktorá je upravená v tomto článku ústavy a ktorá ukladá povinnosť prijať príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie napadnutej veci bez zbytočných prietahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Aj keď prekážka, pre ktorú sa konanie prerušilo, ešte nepominula právoplatným skončením súdneho konania o otázke, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu v prejednávanej veci, je v prípade neúnosne dlhodobo pretrvávajúcej absencie právoplatného rozhodnutia v súvisiacom konaní dôvodné zvažovať náhradné prijatie iného vhodného opatrenia, a to v podobe pokračovania v konaní aj bez návrhu podľa § 165 ods. 1 CSP. Situácia, ktorá nastala, vyvoláva možnosť subsidiárne konštatovať odpadnutie prekážky, ktorá vyvolala prerušenie konania, a posúdiť dotknutú otázku ako prejudiciálnu podľa § 194 ods. 1 CSP [s možnou následnou konzekvenciou obnovy konania v prípade odlišného posúdenia predmetnej otázky pri rozhodovaní v súvisiacom konaní *ex post* (porov. IV. ÚS 246/2021, č. 41/2021 ZNaU)].

29. V nadväznosti na uvedené a v reflexii na obsah, predovšetkým na odseky 18 a 19 napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd, ako už avizoval pri prijatí veci na ďalšie konanie (bod 16 nálezu), nezasahuje do vecnej podstaty napadnutého procesného rozhodnutia, keďže by to bolo predstihom vo vzťahu k prvotnému meritórnemu rozhodnutiu o predmete konania, čoho sa týka aj nevyhovenia ústavnej sťažnosti vo vzťahu k označenému rozhodnutiu a k čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 5 výroku nálezu). Rozhodnutie však hodnotí v špecifickom kontexte prietahovosti konania, a to práve na účel, aby súd k rozhodnutiu o veci samej dospel, čoho neželanou alternatívou je reťazenie prietahov v konaniach prerušených vo vzájomnej nadväznosti. Pri zohľadnení tohto aspektu je zrejmé, že konajúce súdy nezvolili na prerušenie konania optimálny procesný podklad, vychádzajúc z § 162 ods. 1 písm. a) CSP (čo pre ďalšie konanie nebude na základe týchto záverov určujúce), keďže predmetnú prejudiciálnu otázku (platnosť odvolania konateľov) sú v zásade oprávnené riešiť, teda posúdiť, aj keď nie o nej rozhodnúť (§ 194 ods. 1 CSP), a to dokonca bez obmedzenia podľa § 194 ods. 2 CSP (o predmetnej obchodnoprávnej veci dosiaľ rozhodnuté

nebolo). Špecifikom reflektovaným aj napadnutým rozhodnutím krajského súdu však je, že na uznesenie valného zhromaždenia sa až do určenia jeho neplatnosti (súdom príslušným na také konanie a rozhodnutie) hľadí ako na platné. Z takého predpokladu by musel vychádzať aj konajúci mestský súd, a teda v nadväznosti na to riešiť otázku dobromyseľnosti sťažovateľa tak, ako to predpokladá aj krajský súd v bode 22 svojho rozhodnutia (ako v predmetnom kontexte uvádza aj sťažovateľ, ani pre jeho osobu nepriaznivé rozhodnutie v konaní o platnosti odvolania konateľov by neznamenal jeho neúspech v aktuálne prerušenom konaní, ktorého výsledok by v takom prípade závisel od otázky jeho dobromyseľnosti pri uzatváraní pracovnej zmluvy). Znamená to, že prerušenie konania je relevantné v zmysle § 164 CSP a závisí od vhodnosti (nie nevyhnutnosti) takého procesného riešenia, a to aj pre ďalší priebeh napadnutého konania a zvažovania pokračovania v ňom, a to oproti prietahovej (ne)únosnosti spočívania tohto v súčasnosti prerušeného konania. Ide pritom o otázku aktuálnu už nie pre prehodnocovanie predchádzajúceho rozhodovania o prerušení konania, ale pre ďalší postup mestského súdu v ňom (k tomu pozri aj judikatúru ústavného súdu označenú v predchádzajúcom bode vrátane otázky riešenia obsahovej kolízie výsledku oboch konaní v prípade, ak by súd v preskúmvanej veci dospel k záveru, že sťažovateľ nebol dobromyseľný, avšak v konaní o odvolaní konateľov by následne sťažovateľ uspel s výsledkom neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia).

30. Rozvíjajúc predchádzajúce závery, vo veci sťažovateľa krajský súd v rámci odôvodnenia hovorí o potrebe prerušenia napadnutého konania ako o najvhodnejšom riešení vzniknutej (procesnej) situácie (odsek 23 jeho rozhodnutia), čo rovnako dokumentuje, že ide o riešenie situácie v zmysle § 164 CSP (ak súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha súdne alebo správne konanie, v ktorom sa rieši predbežná otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu...), a nie podľa § 162 ods. 1 písm. a) CSP. Povinnosť súdu prerušiť konanie podľa § 162 ods. 1 písm. a) CSP je totiž nevyhnutné vykladať predovšetkým v intenciách § 193 CSP (viazanosť súdu inými rozhodnutiami). Otázky uvedené v § 193 súd sám riešiť nesmie, a preto konanie obligatórne preruší, ak o otázke uvedenej v § 193 prebieha iné konanie. Vo veci sťažovateľa však o takú otázku nejde a nejde o v predmetnom konaní neriešiteľnú otázku ani v inej právnej súvislosti (pozri predchádzajúci odsek), ale ide o otázku, ktorá je pre rozhodnutie sporu otázkou predbežnou, o ktorej v inom konaní súd ešte nerozhodol, a preto musel mestský súd zvážiť, či konanie preruší a počká na rozhodnutie súdu o tejto otázke alebo ju posúdi sám. Mestský súd po zvážení situácie napadnuté konanie prerušil, čo potvrdil aj krajský súd (ide o zákonom predpokladanú možnosť). Vychádzajúc z už citovanej judikatúry ústavného súdu (bod 28 nálezu), v ďalšom priebehu napadnutého konania bude musieť mestský súd, a to aj v dôsledku účinkov bodu 2 výroku tohto nálezu (príkaz konať), uskutočniť ústavne konformný výklad § 165 ods. 1 CSP (len čo odpadne prekážka, pre ktorú sa konanie prerušilo, pokračuje súd v konaní i bez návrhu) a zvažovať, či vzhľadom na celkovú dĺžku konania doba, počas ktorej je konanie z fakultatívneho dôvodu prerušené, už nedosahuje ústavne neúnosnú časovú hranicu, ktorá predstavuje zásah do sťažovateľom označených práv, a či teda nie je možné prijať iné vhodné opatrenie, pokračovať v konaní a dospieť k rozhodnutiu vo veci samej. Ako už bolo uvedené, bude vychádzať z prezentovaných úvah potvrdzujúceho uznesenia krajského súdu o prerušení konania a hľadiť na uznesenie valného zhromaždenia (platnosť uznesenia o odvolaní konateľov žalobcu a vymenovaní nových konateľov sťažovateľ ako žalobca namieta v súvisiacom konaní, pre ktoré bolo napadnuté konanie prerušené) ako na platné (s výnimkou prípadného skoršieho určenia jeho

neplatnosti v súvisiacom konaní) a následne posúdiť a rozhodnúť v kontexte úvah svojich vlastných a najmä krajského súdu, či bol sťažovateľ v dobrej viere, čo však ústavný súd nijako nevyhodnocuje, resp. výsledkovo nepredznamenáva. To platí aj pre prípad vystavenia sa riziku prípadných následných obsahových nezrovnalostí v otázke meritórne rozhodovanej v súvisiacom konaní, ako to vyplýva z bodu 28 nálezu. Uvedené je o to naliehavšie, že ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil, že súvisiace konanie, kvôli ktorému je predmetné konanie (preskúmané ústavným súdom) prerušené, je taktiež prerušené, čo vytvára predpoklad, že bude dochádzať k reťazeniu prerušených konaní, ktoré nebude korešpondovať s požiadavkou prerokovania veci bez zbytočných prietáhov, a tým vykonania spravodlivosti v primeranej lehote, zohľadniac aj celkovú dĺžku konania už od roku 2017.

31. Na podklade skutočností uvedených v predchádzajúcich odsekoch ústavný súd dospel k záveru, že mestský súd (pôvodne okresný súd) v napadnutom konaní postupoval v naznačených smeroch neefektívne a s prvkami nečinnosti. Mestský súd nezvolil taký procesný postup, ktorý by smeroval k časovo únosnému odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa ako účastníka napadnutého konania, hoci mu v tom nebránila žiadna zákonná alebo iná objektívna príčina, čo sa týka aj aktuálneho stavu prerušenia konania za predpokladu, že sa situácia v súvisiacom konaní v medziobdobí nezmenila. Uvedeným postupom mestského súdu (pôvodne okresného súdu) tak bolo v napadnutom konaní porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku nálezu. Naopak, postup krajského súdu v napadnutom konaní (body 23 a 24 nálezu) nenaplnil požiadavky umožňujúce konštatovanie porušenia označených práv sťažovateľa, a preto ústavný súd ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhovel (v bode 5 výroku nálezu).

32. Obranu vo veci konajúcej zákonnej sudkyne spočívajúcu v poukázaní na nadmernú zaťaženosť zamestnancov mestského súdu a množstvo vecí nemožno akceptovať vzhľadom na konštantnú judikatúru ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06), podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní. Účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter, a preto akékoľvek problémy týkajúce sa súdnej reformy (tzv. súdnej mapy) nemôžu byť na ťarchu účastníka konania (m. m. III. ÚS 471/2023), a to napriek subjektívnemu porozumeniu predmetným okolnostiam a ich citlivému vnímaniu ústavným súdom.

IV.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu označeným v záhlaví:

33. Ústavný súd vo vzťahu k tejto časti ústavnej sťažnosti upriamuje pozornosť na vlastnú judikatúru, podľa ktorej v konaniach o ústavných sťažnostiach ústavný súd zásadne preskúmava právoplatné rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci samej skončilo (IV. ÚS 361/2010,

III. ÚS 129/2022), ak neexistuje dôvodná a nevyhnutná výnimka. Základné práva na súdnu ochranu sú v zásade „výsledkové“, čo znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok. Skutočnosť, či napadnuté konanie vykazuje znaky spravodlivého procesu, závisí od celého konania a konečného rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry EŠLP (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a EŠLP overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

34. Nesprávne rozhodnutie procesnej povahy nemožno spravidla samo osebe kvalifikovať ako pochybenie všeobecného súdu, ktoré by svojou intenzitou zakladalo možnosť vyslovenia porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek výrazne sa môže účastníka konania dotknúť (III. ÚS 381/2016). Za určitých okolností možno dospieť k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, no malo by ísť o rozhodnutie vyvolávajúce nenapraviteľný stav.

35. Ústavný súd zároveň pripomína, že jeho prvoradou úlohou je ochrana ústavnosti, a nie ochrana zákonnosti, čo je prejavom doktríny, podľa ktorej všeobecný súd pozná právo (*iura novit curia*). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je zo strany súdu arbitrárny a je náležité zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (m. m. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06).

36. Krajský súd odôvodnil potvrdenie prerušenia konania svojimi úvahami, ktoré ústavný súd hodnotil výlučne tak, ako to už uviedol v uznesení o prijatí veci na ďalšie konanie (bod 16 nálezu) a v predchádzajúcom obsahu tohto odôvodnenia, teda z hľadiska základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Za daných okolností ústavný súd (bez vecného preskúmania napadnutého uznesenia v širšom kontexte) konštatuje, že ide o rozhodnutie procesné, čo vyvoláva záver o nevyhovení ústavnej sťažnosti (bod 5 výroku nálezu), a to v obsahovom odraze od nedostatku právomoci na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti, čo však nevedlo k jej odmietnutiu pri predbežnom prerokovaní návrhu v dôsledku skôr prezentovaných úvah.

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

37. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

38. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd v napadnutom súdnom konaní zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal mestskému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu), a tak odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza, keďže napadnuté súdne konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti ešte právoplatne

skončené a ocitlo sa v etape spočívania. Samozrejme, príkaz konať je determinovaný aktuálnym stavom konania, teda jeho prerušením, čo však nezabavuje mestský súd povinnosti postupovať v konaní tak, aby odstránil stav právnej neistoty sťažovateľa, k čomu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (postup je predznamenaný obsahom bodu 30 nálezu).

39. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (I. ÚS 15/02, III. ÚS 10/02, III. ÚS 17/02, I. ÚS 257/08, III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012). Vo veci sťažovateľa podľa názoru ústavného súdu priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy, pričom ústavný súd pri jeho určení vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu.

40. Vzhľadom na konštatovaný neefektívny postup a nečinnosť mestského súdu (pôvode okresného súdu) v napadnutom konaní a rozsah porušenia označeného základného práva sťažovateľa (na súde prvej inštancie prebiehalo konanie viac ako 4 roky zo šiestich od podania žaloby do prerušenia konania v januári 2024), zohľadniac zároveň špecifikum situácie súvisiacej s prerušením konania odvolacím konaním vo vzťahu k tejto otázke a jeho výsledkom, na druhej strane však berúc do úvahy aj celkovú dĺžku konania a jeho aktuálny stav, ústavný súd považuje priznanie sumy 1 000 eur za optimálne primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia ústavnej sťažnosti nevyhovelo (bod 5 výroku nálezu).

VI. Trovy konania

41. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia.

42. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Úhradu trov konania priznal ústavný súd sťažovateľovi v rozsahu za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti. Tarifná odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2024 predstavuje sumu 343,25 eur a režijný paušál v roku 2024 sumu 13,73 eur. Ústavný súd teda sťažovateľovi priznal náhradu za dva úkony právnej služby celkovo teda vo výške 713,96 eur (bod 4 výroku nálezu). Za vznesenú námietku zaujatosti doručenú ústavnému súdu 8. januára 2025 ústavný súd náhradu trov konania nepriznal, pretože, ako z rozhodnutia o nej (bod 2 nálezu) vyplýva, dôvody uvedené v nej ako opakovanej námietke zaujatosti neboli dostačujúce na naplnenie predpokladov o vylúčení sudcu vzhľadom na už skôr podanú námietku, o ktorej bolo rozhodnuté (a nebolo jej vyhovené), a preto jej podanie nepovažoval za účelné.

43. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

44. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. apríla 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu